

پیامد ایجاد نهاد ناظر:

افزایش ضریب نفوذ حسابرسی

هوشنگ نادریان

مدیرعامل موسسه حسابرسی مفیدراهبر

سایبرس

با آقای هوشنگ نادریان چهره نام آشنای حسابرسی ایران در این شماره هم صحبت می‌شویم. به ایشان خوش آمد می‌گوییم. از بطن کار حسابرسی که بگذریم دغدغه‌مندان از طیفهای گوناگون خواستار نظارت جدی بر کار حسابرس و موسسات حسابرسی هستند و آن را زمینه‌ساز و عامل مهم اعتماد عموم به حسابرس و گزارش حسابرس می‌دانند. این مطالبه به حق جز با پاسخگودن کننده کار یعنی حسابرس نسبت به گزارش خود و نهادینه شدن فرهنگ پاسخگویی ممکن نیست. ابتدا نظر خود را در خصوص فرهنگ پاسخگویی و جایگاه آن در کشور بفرمایید.

به‌طور مشخص در چه می‌دانید؟

نادریان

در جامعه به‌دلیل انتخاب اعضای کمیته‌های تخصصی به‌ویژه کمیته کنترل کیفیت که مسئول اصلی نظارت بر موسسات است و هیئت‌های بدوی که محور صدور آرای انضباطی است، توسط شورای عالی، موضوع تضاد منافع و عدم‌استقلال این ارکان مورد اشکال است. شکایات جدی از همکاران حرفه در مورد عدم‌برخورد یکسان و عادلانه با آن‌ها مطرح است. در سازمان حسابرسی نیز هیئت‌عالی نظارت در عمل ورود به بحث نظارت بر عملکرد حرفه‌ای سازمان ندارد و بیشتر نقش حسابرس و بازررس سازمان را ایفا می‌نماید و در عمل سازمان حسابرسی هم از بعد کنترل کیفیت خودانتظام است. علاوه‌بر این سایر وظایف نهاد نظارتی در دنیا مانند تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی، تعیین صلاحیت حسابداران رسمی، هم در یک نهاد متمرکز نیست.

نادریان

فرهنگ پاسخگویی در هر کشوری تابع قوانین و مقررات حاکم و داشتن اختیار پاسخ‌خواهی ذینفعان می‌باشد. از آنجایی که محور اصلی نظام حسابداری بنگاه‌های کشور برپایه قانون تجارت است که اصلاحیه آن قدمت ۵۴ ساله دارد لذا، قطعاً پاسخگوی شرایط فعلی بنگاه‌ها نیست. هرچند در گذر زمان اصلاحاتی در سایر قوانین ایجاد شده که تأکید بر پاسخگویی دارد مانند قانون تشکیل سازمان حسابرسی، بورس، دیوان محاسبات و لکن کماکان ضعف‌های جدی در این رابطه وجود دارد. لذا فاقد قوانین و مقررات منسجم جهت تقویت فرهنگ پاسخ‌خواهی و نظارت و پاسخگویی هستیم.

سازمان

با این توصیف باید از مسیر قانون‌مندکردن پاسخگویی، نظارت را تقویت کنیم. اگر مایل باشید ساختار فعلی نظارت بر حرفه را برای خوانندگان حسابرسی تشریح کنید.

نادریان

در حال حاضر در جامعه حسابداران رسمی سازوکارهای نظارتی مختلفی پیش‌بینی شده است. سه نفر به‌نماینده از وزیر امور اقتصادی و دارایی، بورس و بانک مرکزی در جلسات شورای عالی بدون حق رأی شرکت می‌کنند. هیئت‌عالی نظارت منصوب وزیر امور اقتصادی و دارایی هم بر جامعه نظارت می‌کنند. در سازمان حسابرسی هم هیئت‌عالی نظارت متشکل از نمایندگان سه قوه حضور دارند.

سازمان

ایراد نظارت این چنینی در چیست؟

نادریان

ایراد موجود آن است که هیچ‌یک از نظارت‌های موجود که به‌صورت متکثر و ناهماهنگ از طرف دولت، جامعه، بورس، بانک مرکزی و ... اعمال می‌شود، موجب عملکرد صحیح و قابل اتکاء دست‌اندرکاران حرفه نشده و از این بابت شاهد اشکالات جدی و برخوردهای متفاوت و غیریکسانی هستیم.

سازمان

با اشاره به متولیان امر نظارت بر حرفه حسابرسی شامل جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی ایراد را

وجود سازوکارهای قوی و کارآمد

جهت نظارت بر حساب‌رسان از جمله

بحث نهاد ناظر برای

افزایش اعتماد به

حرفه حسابرسی در کشور

نیاز از ضروریات است

حسابرس

با این توصیف راه حل از نظر شما چیست؟

نادریان

با توجه به مراتب فوق ضرورت ایجاد نهاد نظارتی جهت اعمال نظارت مستقل، یکسان و همه جانبه بر همه شاغلین در حرفه اعم از خصوصی و دولتی بیش از پیش احساس می شود. در نبود چنین نهاد نظارتی، دستگاه های مختلف خود را مجاز به ورود به مسایل جامعه می دانند و این تعدد نظارت و فقدان معیارهای مناسب موجب ناکارآمدی آن شده است.

حسابرس

مفهوم نظارت و اهمیت آن در حرفه حسابرسی با توجه به محیط کسب و کار ایران را برای خوانندگان حسابرسی تشریح کنید.

نادریان

امر نظارت، پایش رفتارها و عملکردهاست که می بایستی با کیفیت مناسب، جامع، مستقل و مستمر انجام شود تا تاثیرگذار باشد. نظارت موثر سبب تشخیص انحرافات جهت اصلاح امور باشد. لازمه نظارت کارآمد وجود معیارهای مناسب، سازوکار مناسب، اختیارات کافی و وجود ضمانت اجرایی لازم می باشد.

در حرفه حسابرسی با توجه به مسئولیت اجتماعی حسابرس در مقابل منافع عمومی و تلاقی کار حسابرسان با منافع خیل عظیم ذینفعان، حسابرسان مکلفند کار حسابرسی را با کیفیت مناسب طبق استانداردها و با رعایت اخلاق حرفه ای انجام دهند تا نتایج حسابرسی مورد قبول و قابل اتکا برای ذینفعان باشد. لذا نظارت بر حرفه از اهمیت ویژه ای برخوردار است و وجود سازوکارهای قوی و کارآمد جهت نظارت بر حسابرسان از جمله بحث نهاد ناظر برای افزایش اعتماد به حرفه حسابرسی در کشور نیز از ضروریات است.

حسابرس

به نظر شما ساختار نهاد ناظر در ایران چگونه باید باشد؟

نادریان

ساختار نهاد ناظر ضمن آن که می بایستی شامل نمایندگان از حاکمیت باشد لکن حضور افراد حرفه ای در ارکان آن ضروری است. در بحث نهاد ناظر جایگاه آن بسیار مهم است. در تجارب جهانی این نهاد عمدتاً زیر نظر ارکان حاکمیتی مانند دولت، وزارت اقتصاد و دارایی، پادشاه و ... قرار گرفته است. در ایران نیز به طور قطعی بهترین جایگاه زیر نظر دولت یا وزارت امور اقتصادی و دارایی است البته با توجه به مشکلات و محدودیتهای دستگاه های دولتی باید شخصیت حقوقی نهاد ناظر در کشور، نهاد عمومی غیردولتی تعریف شود تا امکان انجام امور با دست باز و توان جذب افراد حرفه ای ذیصلاح را فارغ از محدودیتهای دولتی داشته باشد.

حسابرس

این نهاد چه اختیارات و مسئولیتهایی باید داشته باشد؟

نادریان

مسئولیتهای این نهاد می بایستی اختیار نظارت جامع و تام بر کلیه شاغلین در حرفه، تدوین استانداردهای گزارشگری مالی و حسابرسی، تدوین آیین رفتار حرفه ای و امکان صدور آرای انضباطی جهت موارد تخلف، تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی و رتبه بندی شاغلین حرفه را داشته باشد. در کنار این مسایل عزم و اراده واقعی دولت در اهمیت دادن به حرفه، عزم دست اندرکاران حرفه برای پذیرش نظارت مستقل و عزم استفاده کنندگان از گزارشات مالی جهت پذیرش شفافیت و انضباط مالی به طور قطعی بر موفقیت نهاد ناظر تاثیرات به سزایی خواهد داشت.

حسابرس

وجود نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه سودمندی برای نظام گزارشگری مالی و حسابرسی دارد؟

نادریان

وجود نهاد ناظر موثر و کارآمد در حرفه به طور قطع موجب تقویت حرفه خواهد شد. اولین تاثیر آن افزایش قابل اتکا و بهبود کیفیت گزارش دهی مالی در کشور به دلیل

می‌بایستی جایگزین این نظارت شود.

سایبرس

سازوکارهای حفظ استقلال این نهاد و یا به‌طور واضح مولفه‌های اثرگذار بر استقلال نهاد ناظر را برای خوانندگان سایبرس برشمارید؟

نادریان

مولفه‌های موثر بر استقلال نهاد ناظر، ابتدا قوانین و مقررات حاکم بر ایجاد آن، جایگاه آن، صلاحیت حرفه‌ای دست‌اندرکاران اجرایی آن، کیفیت استانداردها و ضوابط مورد

افزایش کیفیت حسابرسیهای مورد عمل، افزایش اعتماد به کار حسابرسان و انضباط بیشتر، رعایت آیین‌رفتار حرفه‌ای و استانداردهای حسابرسی، شناسایی منسجم حسابداران رسمی، احساس امنیت بیشتر حسابرسان از عدم‌برخوردهای شخصی و سلیقه‌ای در آرای انضباطی و احساس آرامش بیشتر ذینفعان از وجود نظارت موثر و کارآمد بر حرفه حسابرسی می‌باشد.

سایبرس

در مورد گستره نظارت این نهاد صحبت کنیم. آیا نهاد ناظر تنها باید بر حسابرسی مستقل واحدهای با منافع عمومی نظارت داشته باشد و یا بر تمامی حسابرسان و خدمات اطمینان‌بخشی نظارت کند؟

نادریان

دامنه نظارت نهاد نظارتی نباید محدود به واحدهای با منافع عمومی باشد اما به‌طور طبیعی چون با حضور نهاد نظارتی مسئولیت جامعه حسابداران رسمی در نظارت بر عملکرد شاغلین حرفه حذف نمی‌شود، از لحاظ منطقی تمرکز و انرژی بیشتر نهاد ناظر باید معطوف به دستگاه‌های با ذینفعان و مخاطبین بیشتر بوده و با توجه به امکان نظارت بر عملکرد حرفه‌ای جامعه، امکان رصد چگونگی نظارت جامعه بر حسابرسی سایر دستگاه‌ها را خواهد داشت.

سایبرس

برخی نظارت سازمان بورس را که در حال حاضر وجود دارد کافی دانسته و وجود نهاد ناظر را دوباره‌کاری می‌دانند. نظر شما در این خصوص چیست؟ با توجه به این‌که تمام موسسات حسابرسی معتمد بورس نیستند، نظارت سازمان بورس بر موسسات حسابرسی را تا چه حد دارای وسعت و جامعیت لازم می‌دانید؟

نادریان

نظارت سازمان بورس محدود به شرکتهای پذیرفته‌شده و یا در حال پذیرش و شرکتهای تابعه آنها می‌باشد که این سهم بزرگی از اقتصاد و بنگاهداری کشور را دربر نمی‌گیرد. لذا جامعیت ندارد و نهاد ناظر جهت یکسانی برخوردهای نظارتی

با توجه به مشکلات و محدودیتهای

دستگاه‌های دولتی

باید شخصیت حقوقی

نهاد ناظر در کشور

نهاد عمومی غیردولتی تعریف شود

تا امکان انجام امور با

دست باز و توان جذب

افراد حرفه‌ای ذیصلاح را فارغ

از محدودیتهای دولتی

داشته باشد

عمل، نحوه نظارت بر آن جهت اطمینان از رعایت استقلال در عملکرد می‌باشد.

سایبرس

حسابرسی حرفه‌ای بین‌المللی است و از تغییرات جهانی حرفه نیز تاثیر می‌پذیرد. در مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) از برخی کشورها دو نماینده دیده می‌شود. آیا شما حضور این چینی در صحنه بین‌المللی را مفید به فایده می‌دانید؟

نادریان

با توجه به ضرورت هماهنگی در استانداردهای مورد عمل با نهادهای بین‌المللی، به‌طور قطع حضور موثر در این مجامع جهت تبادل پیامها، ضروری است و این امر به‌جبران عقب افتادگی تکنولوژیکی و دسترسی به فناوریها و استانداردهای نوین در حرفه کمک خواهد کرد.

سایبرس

پای صحبت طیف ارایه‌کنندگان خدمات به‌خصوص حسابرسی که می‌نشینیم دستمزدهای پایین حسابرسی را یکی از معضله‌های کیفیت کار حسابرسی می‌دانند. از نظر شما آیا با ظهور نهاد ناظر معضل دستمزدهای پایین حسابرسی که به‌طور حتم کیفیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، حل می‌شود؟

نادریان

یکی از وظایف اساسی و جدی نهاد ناظر باید توسعه بازار حسابرسی و افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در جامعه، شناساندن مزایای حسابرسی، ایجاد اعتماد در ذینفعان جهت ارجاع کار با اطمینان به حسابرسان می‌باشد. به‌طور قطع این اقدامات موجب افزایش درآمد موسسات حسابرسی و افزایش توان آنها در تجهیز به تکنولوژی و تقویت نظام پرداخت به پرسنل می‌باشد. با ایجاد زمینه تنوع خدمات حرفه‌ای به‌نحوی که در موسسات بین‌المللی انجام می‌شود و افزایش کیفیت خدمات می‌شود شاهد جهش عمده‌ای در سطح کارامدی موسسات باشیم. همانطور که مستحضرد اکثون بیش از ۶۰ درصد درآمد

خدمات حرفه‌ای در دنیا غیر از خدمات اطمینان بخشی است و ضریب نفوذ حسابرسی و وضعیت نسبت درآمد موسسات حسابرسی به تولید ناخالص داخلی (GDP) به‌مراتب بالاتر از کشور ماست و توسعه کار حسابرسی به یقین موجبات بهبود درآمد موسسات و همکاران آنها را فراهم خواهد کرد.

سایبرس

قدری هم در خصوص اهرمهای انضباطی در نهاد ناظر صحبت کنید. آیا به‌اندازه کافی وقوع تخلف برای

یکی از وظایف اساسی و

جدی نهاد ناظر

باید توسعه بازار حسابرسی و

افزایش ضریب نفوذ

حسابرسی در جامعه

شناساندن مزایای حسابرسی

ایجاد اعتماد در ذینفعان

جهت ارجاع کار

با اطمینان به حسابرسان می‌باشد

نادریان

در پیش‌نویس ایجاد نهاد ناظر، منابع اصلی درآمد نهاد نظارتی، حق عضویت پرداختی موسسات عضو جامعه، بودجه عمومی، درآمد حاصل از آموزش و تحقیقات و ۵ درصد کارمزدهای سازمان بورس و اوراق بهادار پیش‌بینی شده است. کمک بودجه عمومی و ۵ درصد کارمزد سازمان بورس منابع مناسبی هستند لکن بحث حق عضویت از موسسات با پرداختی فعلی آن‌ها به جامعه همپوشانی دارد و باید تعیین تکلیف شود. البته هر چقدر منابع جامعه به اعضای آن و سازمان بورس وابسته باشد تا به درآمد بودجه عمومی، شرایط مناسب‌تر خواهد بود.

سازمان

در پایان به‌عنوان صاحب‌نظر در حوزه نظارت بفرمایید چه نوع تمهیداتی در خصوص نحوه اطلاع‌رسانی نهاد ناظر به‌عموم ذینفعان در نظر گرفته شده است؟

نادریان

جهت اجرای قانون شفافیت، منطقاً دسترسی به اطلاعات و عملکرد مالی حسابرسی شده بنگاه‌های فعال در اقتصاد ضروری است و یکی از وظایف نهاد ناظر نیز می‌بایستی انتشار این اطلاعات در پایگاه‌های اطلاع‌رسانی باشد. در اساسنامه پیشنهادی نیز اشاراتی به این امر شده که باید در اصلاحات بعدی تقویت شود.

به هر میزان فعالیت و نتایج عملکرد بنگاه‌ها شفافتر باشد گردش مالی کشور از انضباط و سلامت بیشتری برخوردار خواهد بود. این مورد در پایگاه داده‌ای کدال بورس و ... سحر جامعه حسابداران رسمی تجربه شده و نتایج مثبت و قابل قبولی داشته است.

سازمان

امیدواریم حرفه حسابرسی با ایجاد چنین ساختاری به‌دور از رهاشدگی در جهت مأموریت اصلی خود گام برداشته و اعتماد سرمایه‌گذاران را بهبود ببخشد. آرزوی

سلامتی برای جنابعالی.

به هر میزان فعالیت و نتایج

عملکرد بنگاه‌ها شفافتر باشد

گردش مالی کشور از انضباط و

سلامتی بیشتری برخوردار

خواهد بود

موسسات هزینه‌زا و احکام انضباطی دیده شده بازدارنده می‌باشد؟

نادریان

در پیش‌نویس تهیه شده برای نهاد نظارتی، هیئت‌های انتظامی بدوی و عالی هر یک با ریاست یک قاضی و دو متخصص حرفه‌ای پیش‌بینی شده است. علاوه بر مجازات‌هایی که در حال حاضر نیز وجود دارند جرایم نقدی هم برای برخورد با تخلفات در نظر گرفته شده است. سرفصل‌های اصلی تخلفات انضباطی هم لحاظ شده است. در صورت استفاده از سازوکار مناسب نهاد نظارتی جهت شناسایی موارد تخلف، استفاده از نظرات ذیصلاح، تصویب آیین‌دادرسی و آیین‌نامه انضباطی مناسب و سایر نکاتی که در بحث ساختار نهاد نظارتی مطرح شد، می‌توان بهبود عملکرد اطمینان‌بخشی را شاهد بود.

سازمان

یک راه مستقل بودن نهاد ناظر، استقلال از لحاظ تامین منابع مالی است. چه راه‌حلی برای تامین منابع مالی نهاد ناظر در نظر گرفته شده است؟